

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Kiadó :
Az Országos Erdészeti-Egyesület.

Szerkesztő :
Bedő Albert.

Megjelenik minden hónapban.

Huszonhetedik évfolyam. VIII. füzet. 1888. Augusztus hó.

Előfizetési díj egy évre 8 frt. Az Országos Erdészeti Egyesület azon alapító tagjai, kik legalább 150 frt alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is a 8 frt évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Oly alapító tagok, kik 150 frtnál kevesebbet alapítottak 3 frt kedvezményi árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapesten, Lipótváros, Alkotmány-utca, 10. sz. II. emelet.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltetnek.

Az ákác a tölgycsemeték szolgálatában.

Irta : Kallina Károly, m. kir. erdőmester.

Midőn az ó-budai koronauradalomhoz tartozó sziget-monostori birtok 1868-ban tagosítás és rendezés alá került, a kincstár egyebek között egy kifuvások által képződött futóhomokos buczkákkal környezett, mintegy 18 katasztrális holdnyi mélyedést is kapott, az ugynevezett „Makkos“ nevű erdőrészt, mely még 1860-ban helyenként kapa után kocsányos tölgyekkel vettetett be.

Az 1868-ban keresztül vitt birtokrendezési munkálat befejezése után a sziget-monostori erdő rész az én kezelem alá került, s ekkor az előbb említett makkvetés egyes elkorcsosodott és elbokrosodott tölgy csoportokból állott, melyek a száraz és — a csak itt-ott begyepesedett talajtakaró után ítélve — rendkívüli sovány talajon vajmi kevés reménnyel kecsegtettek, hogy ezen kopár terület ily módon beerdősíthessék.

Ezen szomorú benyomás arra indított, hogy 1869. év tavaszán az egész területet csemetekertben nevelt 2 éves ákáczcsemetékkal ültessem be oly formán, hogy katastrális holdanként az elbokrosodott tölgy közé egyenletesen elosztva, 1600 drb ákáczcsemete jusson kiültetésre.

Midőn 1881-ben a visegrádi erdőhivatal a gödöllőivel egyesítettett, újból felügyeletem alá került a sziget-monostori erdőbirtok, de ekkor már lényegesen megváltozott a „Makkos“ erdőrész állabképe.

Az 1868-ik évben még tengődő csenevész tölgybokrok ugyanis egészséges suhángokká nőttek fel és az ákác mérsekelt beárnyalása alatt vidoran tenyészve 6 *cm*-es átlag vastagságot és 7.5 *m* átlag magasságot értek el, az 1869-ben kiültetett ákác pedig 10.8 *cm* vastag és 9.5 *m* magas fává fejlődött.

A 18 év előtti kopár homokterület így 0.8 zárlatu erdősitéssel megkötetett s talaja 3 *cm* vastag humusréteggel borított be, a ritkásabb helyeket pedig meglehetősen buján tenyésző füvek lepték el. Világos bizonyíték ez arra nézve, hogy a tölgy az ákác gyér beárnyalását jól elsziveli.

Ebben a feltevésben akkor érintetlenül hagytam az erdőt és csak 1886-ban tökélttem el magamat arra, hogy az ákácot áterdőlés útján kiszedjem, akkor t. i., midőn a tölgynek világoosság utáni törekvése a törzsvastagodásnak hátrányára szolgál.

Az áterdőlés fogatosítása előtt pontosan felvételtem az általam kitüzött egy katastrális holdnyi próbaterületet. A nyert eredmény a következő adatokból áll :

az ákác kora	20 év,
a tölgy „	28 „
az ákác törzsszáma	448 drb,
a tölgy „	666 „

összesen . 1114 drb.

Az ákác átlagtörzsének méretei :

átmérő	6·5 cm,
magasság	7·5 m,
Az összes fatömeg	34 m ³

Az 1886. évben keresztülvitt áterdőlés eredménye 12·6 m³, melyből 30⁰/₀ 10 cm-en felüli, 40⁰/₀ 10 cm-en aluli dorongfára, 30⁰/₀ pedig galyfára esett.

Az áterdőlés utáni évben megmaradt tölgyzuhángok oly terebélyes koronát fejlesztettek, hogy a gyenge, nyulánk törzsecskék nem bírhatták el, s ennek következtében már a nyár folyamán meghajoltak, a következő télen pedig a hó annyira lenyomta őket, hogy már-már a tölgy visszanyesésére gondoltam, mint az egyetlen módra, melylyel e kis állapot megmenthetni véltem.

De a felszabadított tölgy felébredt ereje s a megelőző évben már kifejlődött koronának éltető hatása, valamint világosság után való törekvés megmentett aggodalmaittól, mert a meggömbült zuhángok örömmre kiegyenesedtek és az egész állab — a benne és körülötte lévő kisebb homokbuczkák kivételével, melyeken az ákác érintetlenül hagyatott — tölgyessé átalakítva, az utolsó években készített gazdasági üzemtervben szép, egyenes növésű, 0·7 zárlatu tölgyesnek vétegett fel.

Az áterdőlés alkalmával kivágott tuskók sarjadéka a tölgy által beárnyékolva egészen elbokrosodott és most az állabnak azon eléggé meg nem becsülhető aljnövényzetét képezi, melynek mesterséges uton való megtelepítése ily sovány talajon s a gyakran uralkodó szárazság mellett a legnehezebb, de egyszersmind a legszükségesebb feladatok közé tartozik.

Ez a kísérlet ugyanis elég bizonyítékot nyújt arra, hogy az ákác előre kiültetve, más nemesebb fajok számára kitűnő védő növényzetet képez, melynek védelme alatt a tölgy,

homokos területen is, feltéve, hogy nem futóhomok, előnyvel tenyészthető.

Igen fontos és további megfigyelésem tárgyát képezi az a kérdés, mikor és mily mértékben távolítandó el áterdülés útján a védelmet nyújtó ákác a tölgyállabból.

Ezen kérdés felderítése céljából még 1874-ben Sziget-Monostoron 8 katastralis holdnyi területű homokon, mely megelőzőleg kapásnövények termesztése által felporhanyított és kitisztított, két éves ákáczcsemetével ültettettem be oly módon, hogy úgy a sorok, mint ezekben a csemeték két *m* távolságban állottak. Azután a sorok közepén, tehát egy *m*-nyi távolságban a soroktól eke után 5 *cm*-es átlagtávolságban kocsányos tölgyekkel vettem be az egész területet. A következő tavasszal a makk szépen és egyenletesen kikelt s most ez a kultúra már is némi támpontot nyújt a fentebbi kérdés megoldására.

Minden szakember előtt, ki ily homokos területen erdősített, ismeretes az a körülmény, hogy egy talajnem sem bír oly különböző és változatos termőerővel, mint a homok. Ily változatos az általam leírt kultúra is, mert ott, hol a homok mélyebb, földes részekkel inkább kevert, magassági növekvésre nézve majdnem elérte már a tölgy az ákácot, ellenben a dombosabb helyeken alig cseperedett fel, azonban itt is erőteljes és egészséges kinézésű.

A természet tehát maga adja az utmutatást arra nézve, hogy hol és mikor kell kiszedni az ákácokat.

Természetes követelménye ugyanis a tölgynek, hogy oly helyeken, hol magassági növekvése az ákácét megközelítette, az ákác eltávolíttassék, ellenben, hol a tölgy még karógyökerének fejlesztésével van elfoglalva és magassági növekvését nagyobb mértékben még meg nem kezdte, a jótékonyan ható beárnyékolás meghagyandó.

Az áterdőlés nehézsége a homokos talajon telepített védő-növényzetnél szoros összefüggésben áll az ilyen erdősítések nehézségeivel.

Főkellék a helyi viszonyoknak megfelelő és a legkisebb részekre terjedő gondozás, főképp pedig az ákácz mérsékelt és gyakori áterdőlése.

Nem ajánlhatom eléggé tisztelt szaktársaim figyelmébe ezt az utóbbi körülményt, mert csak tapintatos eljárás és helyes gyéritési beosztás fogja őket megmenteni az olyan aggodalomtól, melyet nekem mult évben a „Makkos“ nevű erdőrészt szerzett.

Az országos központi meteorologiai intézet jelenlegi helyzete.

Felesleges azt bővebben taglalni, hogy a meteorologia gyakorlati haszna úgy a földmivelés mint erdészeti, sőt a kereskedelemre nézve is mily nagy fontossága. Minden gazda tudja, mily calamitás az, hogy az időjárással máról-holnapra nincsen tisztában. Belekezd olyan munkába, a melynél egy esőzés, melyet ésszerű időjelzés mellett 24 órával előre lehetett volna tudni, sok ezerekbe menő kárt tehet neki.

A gazda ember szívesen adózna ezért, ha csak 80—90⁰/₀-nyi biztossággal tudhatná a holnapi időjárást. Ez a kívánsága pedig nem tartozik a lehetetlenségek közé, mert ha ez más államokban lehetséges, miért ne lenne az nálunk is, ha a dologhoz úgy látunk, a hogy kell. Vas akarattal, személyeskedések, féltékenykedések mellőzésével mi is oda juthatnánk a hol mások vannak, s ennek a céljának az elérése nem is kerülne milliókba, de százazrekbe sem!